

Z A P I S N I K

sa 72. sjednice Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu održane 19. aprila 2019. godine

Sjednica je počela u 12 sati.

Predsjedavao je Željko Aprcović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Marija Maja Čatović, Miloš Nikolić, Andrija Nikolić, Jovanka Laličić, Danijel Živković, Draginja Vuksanović Stanković, te poslanica Aleksandra Vuković, u svojstvu zamjene člana.

Kao zainteresovana poslanica, a u skladu sa članom 55 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, sjednici Odbora je prisustvovala poslanica Marta Šćepanović.

Sjednici je prisustvovala i predstavnica grupe građana, potpisnika inicijative, Aleksandra Vušurović.

Sjednici su, takođe, prisustvali i odgovorni predstavnici državnih organa:

- Marijana Laković-Drašković, generalna direktorica Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde;
- Petar Stojanović, sudija Vrhovnog suda;
- Miloš Šoškić, državni tužilac u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici;
- Šučko Baković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i
- Zdenka Perović, zamjenica Zaštitnika.

Takođe, učešće u radu sjednice uzeo je i predstavnik Univerziteta Donja Gorica: dr Zoran Stojanović, dekan Fakulteta pravnih nauka.

Ispred NVO Centar za demokratiju i ljudska prava, sjednici je prisustvovala Ana Raičević.

Rad sjednice pratili su i predstavnici medija.

Za sjednicu je predložen sljedeći

DNEVNI RED:

1. Konsultativno saslušanje povodom Peticije „Pravda za Pavla“, dostavljena od grupe građana Crne Gore (sa predlogom da se uvede kazna doživotnog zatvora za počinioce teških krivičnih djela, posebno nad djecom).

Dnevni red sjednice usvojen je jednoglasno.

Prije prelaska na rad po dnevnom redu, zapisnici sa 69. 70. i 71. sjednice Odbora, usvojeni su jednoglasno, bez primjedbi.

PRVA TAČKA - Konsultativno saslušanje povodom Peticije „Pravda za Pavla“

Predsjedavajući, poslanik Željko Aprcović, otvorio je sjednicu napominjući da je poziv za istu upućen svim stalnim članovima Odbora, tj. poslanicima iz reda

vladajuće partije i poslanicima iz reda opozicije, konstatujući da predstavnici opozicije, iz razloga njihovog poznatog političkog stava, danas nijesu prisutni. U uvodnim napomenama, predsjedavajući je istakao da, shodno članu 73 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor može radi izvršavanja poslova iz svog djelokruga; (bilo razmatranje predloga akta, pripremu predloga akta ili proučavanje određenih pitanja), a u cilju pribavljanja potrebnih informacija i stručnih mišljenja, naročito o predlozima rješenja i drugim pitanjima koja su od posebnog interesa za građane i javnost, po potrebi ili za određeni period, angažovati naučne i stručne radnike za pojedine oblasti, predstavnike državnih organa i nevladinih organizacija, koji nemaju pravo odlučivanja, pa je shodno tome organizovana i današnja rasprava.

U daljem izlaganju, poslanik Aprcović se posebno zahvalio profesoru Stojanoviću na urađenoj „Analizi propisanih kaznenih raspona u Krivičnom zakoniku Crne Gore“, koju je dostavio članovima Odbora, dodajući da je ista bila od velike koristi za što kvalitetniju pripremu sjednice. Podsjećanja radi, poslanik Aprcović je saopštio da je ovaj Odbor i na ranijoj, 34. sjednici, održanoj 8. 03. 2018. godine, dogovorio da će povodom Peticije grupe građana „Pravda za Pavla“ obaviti konsultacije sa relevantnim institucijama i sagledati uporednu praksu iz oblasti krivičnog zakonodavstva kako bi se na najbolji mogući način uredila ova jako osjetljiva tema, što je i urađeno. S obzirom na činjenicu da su se sada stekli uslovi, prisutni predstavnici su pozvani da zajedno, svako sa aspekta svoje nadležnosti i stručnog ugla, daju doprinos kako u preveniranju tako i u rješavanju ovakvih nemilih slučajeva. Pored toga, posebno je naglasio da će Odbor, nakon održane rasprave, uputiti nadležnom Miistarstvu pravde određene zaključke.

Imajući u vidu činjenicu da se radi o jako osjetljivoj temi, predsjednik Odbora se osvrnuo na zakonsku regulativu u Crnoj Gori, navodeći da je članom 26 Ustava Crne Gore zabranjena smrtna kazna, što korespondira se Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i slobodama. Takođe je podsjetio da nema povratnog dejstva zakona, te da se članom 34 najvišeg pravnog akta, propisuje da se krivična i druga kažnjiva djela utvrđuju i kazne za njih izriču po zakonu ili propisu koji je važio u vrijeme izvršenja djela, osim ako je novi zakon ili propis blaži za učinioca.

Nakon uvodnih napomena, predsjedavajući, je dao riječ predstavnicima potpisnika peticije.

Predstavnicima potpisnika inicijative, odnosno peticije, Aleksandra Vušurović, u svom obraćanju, izrazila je zadovoljstvo što je dostavljena peticija na dnevnom redu rada Odbora. Tim povodom, istakla je da je nakon nemilog i stravičnog događaja koji je potresao Crnu Goru i region, grupa žena, prvenstveno majki, roditelja, pokrenula potpisivanje navedene peticije podsjećajući da su u prošloj godini, pored pomenutog slučaja, stradale još četiri bebe, što predstavlja alarmantan podatak. U vezi sa navedenim, Vušurović, kao i ostali građani koje zastupa, je mišljenja da je vrijeme da se pooštre kaznene odredbe, u cilju pune zaštite sve djece. Naime, potpisnici peticije su stava da je u Krivičnom zakoniku Crne Gore neophodno uvesti kaznu doživotnog zatvora, bez prava pomilovanja, za sve one koji učine zločin nad djecom. Na kraju je podsjetila da je dostavljenu peticiju potpisalo 6349 građana, koji se saosjećaju sa bolom zbog stradanja nedužnog djeteta.

Marijana Laković-Drašković, generalna direktorica Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde, osvrnula se na zakonsku normativu u oblasti krivičnog zakonodavstva, ukazujući da je u poslednjih deset godina sprovedena reforma koja je rezultirala visokim stepenom harmonizovanog crnogorskog zakonodavstva sa Konvencijom o pravima djeteta i drugim međunarodnim standardima. Takođe je istakla da je okosnica sprovedene reforme bilo donošenje Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, koji je nastao kao rezultat potrebe da se obezbijedi poseban zakon u odnosu na maloljetne učinioce krivičnih djela i djecu žrtve i svjedoke krivičnih djela, a sve u cilju uvođenja posebnih metoda i tehnika rada sa djecom, humanizacijom postupka i uopšteno unaprjeđenja rada. Kako je reformom uvedeno pravilo obavezne specijalizacije profesionalaca koji postupaju sa djecom, istakla je da je Ministarstvo pravde u saradnji sa kancelarijom UNICEF-a i relevantnim institucijama razvilo i akreditovalo specijalizovane programe obuka za sva stručna lica koja postupaju sa djecom, prvenstveno sudije, tužioce, policijske službenike, advokate, saglasno najboljim praksama i standardima u oblasti zaštite prava djeteta.

U svom daljem izlaganju Marijana Laković Drašković je istakla da Ministarstvo pravde neće stati na ovome te da će se i dalje vršiti edukacije praktičara u cilju što adekvatnije zaštite prava djeteta u krivičnim postupcima. Nadalje, istakla je da smo svi svjesni da je pojavljivanje djeteta pred sudom traumatično iskustvo, naročito ako se radi o djeci koja su žrtve i svjedoci krivičnog djela, zbog čega je zakonodavac usmjerio posebnu pažnju da se ispitivanje te djece odvija od strane lica koja posjeduju posebna znanja i vještine u oblasti prava djeteta, uz korištenje posebne audio-vizuelne opreme. Posebno je naglasila da će se Ministarstvo pravde potruditi da sve preduzete mjere i intervencije budu sastavni dio nove Strategije reforme pravosuđa, čiji rad je u toku, kao i Strategije informaciono-komunikacionih tehnologija i pratećih akcionih planova, kako bi se i na taj način ovoj temi dao strateški i politički značaj koji zaslužuje.

Osvrćući se na konkretnu inicijativu, predstavnica Ministarstva pravde je naglasila da su je sa velikim senzibilitetom uzeli u razmatranje, podsjetivši da je primjena Krivičnog zakonika Crne Gore, kojim je uvedena kazna dugotrajnog zatvora, započeta od jula mjeseca 2017. godine i da su navedene izmjene uvedene zbog potrebe prakse, kada su izvršena upravo najteža krivična djela. Takođe, Laković-Drašković je saopštila da je Ministarstvo pravde, kroz projekat EUROL 2, angažovalo profesora Zorana Stojanovića za potrebe izrade ranije pomenute analize koja će predstavljati polaznu osnovu za buduće izmjene Krivičnog zakonika. Tim povodom istakla je da se već krenulo sa formiranjem Radne grupe i da su izmjene istog planirane za 2020. godinu. Na kraju izlaganja, Laković-Drašković je iznijela dilemu da li smo kao društvo sve uradili da u okviru postojećeg sistema preventivno djelujemo kako ne bi došlo do izvršenja teških krivičnih djela.

Prof dr Zoran Stojanović, dekan Fakulteta pravnih nauka na Univerzitetu Donja Gorica, učestvujući u raspravi, saopštio je da tema konsultativnog saslušanja zavređuje ozbiljan pristup i analizu, te da je dobro što je isto i organizovano. Tim povodom ukazao je da urađena analiza, u svom fokusu, ne sadrži kaznu doživotnog zatvora već komparativna rješenja i analize između raspona kazni u Krivičnom zakoniku Crne Gore kao i da se u istoj nalaze i uporedna rješenja iz evropskih zemalja.

U vezi sa tim, istakao je da je, između ostalog, rezultat analize da je Crna Gora, posle Srbije, druga zemlja u regionu po strogosti propisanih kaznenih raspona u Krivičnom zakoniku. To smatra važanim pokazateljem, imajući u vidu činjenicu da javnost u Srbiji i Crnoj Gori ima percepciju da je zakonodavac često blag i popustljiv kada je u pitanju kaznena politika, što ipak nije slučaj. Međutim, kada je u pitanju kaznena politika sudova tu je situacija nešto drugačija, s obzirom na podatak da procenat uslovnih osuda ide i do 60%, što ide u prilog gore navedenom stavu. Takođe, profesor Stojanović je mišljenja da sudovi previše često koriste institut ublažavanja kazne, tj. odmjeravanje kazne koja je ispod propisane kazne za određeno krivično djelo u zakonu, pa se i sa tog aspekta može reći da je kaznena politika blaga. Međutim, ukoliko se sagleda procenat kazni zatvora u strukturi osuđenih lica, može se konstatovati da Crna Gora, u tom dijelu, dosta lošije stoji u odnosu na evropske standarde, što ukazuje na dosta oštru i represivnu kaznenu politiku. Pored toga, profesor Stojanović je saopštio da je posebno zabrinjavajući podatak koji se tiče izricanja novčanih kazni, gdje je Crna Gora takođe daleko od nekog evropskog prosjeka, navodeći kao primjer Njemačku koja u strukturi izrečenih sankcija ima ukupno 80% novčanih kazni, dok u Crnoj Gori taj procenat iznosi samo 4%.

U svom daljem izlaganju, profesor Stojanović se osvrnuo na tzv. „kazneni populizam“, navodeći da političari često izalaze u suret javnosti koja uvijek represivno reaguje i traži što više kažnjavanja. Osvrćući se na konkretnu temu saslušanja, profesor je mišljenja da je u tom pogledu teško zauzeti neki decidirani stav koji bi bio obrazložen čistim naučnim egzaktnim kriterijumima. Naime, kada se uzmu u obzir strana zakonodavstva, istakao je da postoje primjeri zemalja koje imaju doživotni zatvor, a ima i onih koji nemaju takvu kaznu, i tu bi se trebalo prvenstveno upoređivati sa evropskim zemljama. Ono što mora postojati jeste pravo na uslovni otpust, i to predstavlja jasan stav Suda iz Strazbura. U tom pogledu, jedina evropska zemlja koja ima kaznu doživotnog zatvora bez prava na uslovni otpust je Mađarska, s tim što je od strane Evropskog suda za ljudska prava nadležnim predstavnicima ove države naloženo da, u određenom roku, usaglase svoje zakonodavstvo jer je ocijenjeno da je isto izvor sistemskog kršenja ljudskih prava u smislu obezbjeđivanja prava na uslovni otpust.

Profesor Stojanović je, takođe, mišljenja da se Krivični zakonik ne bi smio mijenjati često iz razloga što je u pitanju oblast koja, zbog svojih određenih specifičnosti, mora biti što stabilnija. Situacija jeste drugačija kada se isti mora usaglašavati sa zakonodavstvom Evropske unije, što je i slučaj sa Crnom Gorom. Povodom pitanja prevencije, profesor je mišljenja da strogo propisane kazne ne vode ka manjem izvršenju krivičnih djela, pa je u tom kontekstu naveo primjer SAD-a, gdje su pojedine savezne države zadržale smrtnu kaznu, što svakako nije dovelo do nekog drastičnog smanjenja teških krivičnih djela. Takođe se osvrnuo i na skandinavske zemlje, koje nijesu podložne „kaznenom populizmu“, i koje nemaju stroge kazne, navodeći da se upravo u tim državama ne razmatra pitanje uvođenja smrtne kazne ili kazne doživotnog zatvora. Sa druge strane, kazao je Stojanović, da ipak razumije emotivna reagovanja usled određenih teških slučajeva, pogotovo kada su u pitanju djeca, zaključivši da se ipak na taj način ne može oblikovati krivično zakonodavstvo.

Petar Stojanović, sudija Vrhovnog suda, u svojoj riječi je naveo da je saglasan sa profesorom Zoranom Stojanovićem, i ponovio da su postojeći zakonski okviri dobri i da se sistem kazni u Krivičnom zakoniku Crne Gore ne bi trebao mijenjati. Kada su u pitanju vrste kazni koje izriču crnogorski sudovi, saopštio je da su prema Izvještaju o radu sudova u 2018. godini, osnovni i viši sudovi imali 3340 osuđujućih presuda gdje su izrečene krivične sankcije. Vezano za novčane sankcije, sudija Stojanović je ponovio da je taj procenat izuzetno nizak, te da iznosi 4,91% u okviru gore navedenog broja osuđujućih presuda. Što se tiče uslovne osude, istakao je da je napravljen korak naprijed, gdje se procenat spustio na 41,32%. Osvrćući se na zatvorske kazne, naveo je da taj broj iznosi 967 kazni, ili procentualno 28,95%. Povodom kazne rada u javnom interesu, istakao je da se radi na njenoj afirmaciji, te da procenat takvih kazni iznosi 6,65%. Nadalje, sudija Stojanović je naveo da generalno treba izvršiti detaljnu analizu u odnosu na kaznenu politiku, smatrajući da je nedavno uvođenje kazne dugotrajnog zatvora u Krivični zakonik Crne Gore dobro rješenje. Sudija Stojanović je dodao da je zabrinjavajuće to što postoji veliki broj povratnika u izvršenju krivičnih djela, posebno krivičnih djela protiv prometa opojnih droga, gdje postoje lica koja su po tri puta osuđivana za ista krivična djela. Tu se postavlja pitanje da li je kaznena politika blaga ili nije, i kako uticati na takva lica da više ne vrše krivična djela. U tom dijelu, potrebno je djelovati prvo preventivno, a onda i represivno. Kada su u pitanju krivična djela nad djecom, naveo je da tu treba posebno povesti računa, dodajući da se, kada se uzme u obzir da je Crna Gora ostala tradicionalna sredina, neke stvari teže mogu promijeniti. Dajući osvrt na pravo na uslovni otpust, sudija Stojanović je ukazao da je to praksa Evropskog suda za ljudska prava, i da se to mora poštovati. Na samom kraju izlaganja, naveo je da se na sajtu Vrhovnog suda može naći Analiza kaznene politike za krivična djela protiv polne slobode učinjena prema maloljetnim licima, te da se uvidom u istu može vidjeti da su kazne za takva krivična djela jako stroge, kako po mišljenju sudije Stojanovića i treba da bude.

Predsjedavajući, poslanik Željko Aprcović, u nastavku sjednice, dao je riječ Milošu Šoškiću, državnom tužilocu u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici.

Miloš Šoškić, državni tužilac u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici, naveo je da je osnovna uloga državnog tužioca u Crnoj Gori gonjenje izvršilaca krivičnih djela, te da državni tužilac ne kreira kaznenu politiku. Međutim, istakao je da tužilac, ipak, korišćenjem svog procesnog ovlašćenja izjavljivanjem žalbe, može uticati na kaznenu politiku. Dalje je iznio stav da su rješenja sadržana u Krivičnom zakoniku, posebno misleći na kaznu dugotrajnog zatvora, vrlo ozbiljno razmatrana i adekvatna. Istim zakonikom je propisano i kako se izriče kazna specijalnim povratnicima koji su više puta osuđivana za ista krivična djela, pa je tako zakonski maksimum za njih duplo veći u odnosu na izvršioce krivičnih djela koji po prvi put izvršavaju krivična djela. Međutim, postavlja se pitanje da li strožije propisana kaznena politika može da bude odvratajući faktor od vršenja krivičnih djela, imajući u vidu činjenicu da godišnja analiza rada tužilaštva pokazuje suprotno. Državni tužioci, postupajući u svakom predmetu, vrlo pažljivo analiziraju sve činjenice i okolnosti koje je sud uzeo u obzir prilikom odmjeravanja kazne, i kada se žale na odluku o kazni, uglavnom ističu da je sud nekim okolnostima dao previše vrijednosti, cijeneći ih kao olakšavajuće, ili potenciraju da nije

u dovoljnoj mjeri cijenio neke okolnosti koje su bile otežavajuće. U krajnjem, kaznenu politiku u Crnoj Gori kreiraju sudovi, zaključio je tužilac Šoškić.

Šučko Baković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, iznoseći stav institucije koju predstavlja, a povodom teme konsultativnog saslušanja, naveo je da je značajan i nezanemarljiv broj građana koji su potpisali i dali podršku ovoj peticiji, ističući da je posebno važno da o tome raspravljaju nadležne institucije, prvenstveno tužilaštvo, policija i sudovi. Osvrćući se na prethodno izlaganje tužioca Šoškića, naveo je da po njegovom mišljenju tužilaštvo može uticati na kreiranje kaznene politike, i to aktivnim učešćem u samom postupku. Kada je u pitanju sama kaznena politika u Crnoj Gori, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je mišljenja da je ista i blaga i stroga, dodajući da je jako važno što prije uraditi analizu kaznene politike, posebno za najteža krivična djela. Sa druge strane, mišljenja je da je Krivični zakonik Crne Gore jedan od najboljih u Evropi. Po pitanju novčanih kazni, istakao je da istu treba izricati tamo gdje postoji zakonski osnov i uslovi, istakavši da takve kazne imaju daleko veću svrhu od same kazne zatvora. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je, u svojoj daljoj riječi, kazao da sudovi treba da vode računa o odmjeravanju kazni, i dodao da je generalno jako bitna efikasnost postupka od strane nadležnih institucija. Kada je u pitanju zaštita žrtve, Ombudsman je mišljenja da važeći Krivični zakonik pruža adekvatnu zaštitu, ali se postavlja pitanje da li je tako i u praksi. S tim u vezi, a na osnovu obraćanja građana instituciji Zaštitnika, žrtva je i dalje zapostavljena, ili je u drugom planu. Kako je dalje kazao, žrtva mora biti informisana u toku samog postupka, te na taj način doprinijeti boljoj efikasnosti istog. Po pitanju same Peticije, Baković je mišljenja da ona mora biti jasan signal institucijama, dodajući da za najteža krivična djela moraju biti izrečene najteže kazne, koje su bliže maksimumu, a sve u cilju ostvarivanja kako specijalne, tako i generalne prevencije. Takođe je naglasio da sistem mora funkcionisati kao cjelina, kako bi se ostvarila adekvatna zaštita žrtve. Kada je u pitanju zahtjev naveden u Peticiji, koji se odnosi na kaznu doživotnog zatvora, bez prava pomilovanja, Ombudsman je mišljenja da se to ne odnosi na pravo na uslovni otpust, već upravo na amnestiju. S tim u vezi, kazao je da shodno Ustavu Crne Gore, Skupština daje amnestiju, koja predstavlja akt milosti, iznoseći stav da je to pravo Skupština koristila i više nego što bi trebalo, te da treba da vodi računa da se na taj način ne naruši kaznena politika sudova.

U svom obraćanju, Ana Raičević, predstavница NVO Centar za demokratiju i ljudska prava, je saopštila da su iskustva CEDEM-a, kroz realizovane projekte, generalno pokazala da je važeći zakonodavni okvir u Crnoj Gori veoma dobar ali da je potrebno unaprijediti njegovu implementaciju. Kada je riječ o samoj temi saslušanja, imajući u vidu njenu kompleksnost, Ana Raičević je mišljenja da je pozivno pokretanje ovakve rasprave kako bi se preventivno djelovalo na eventualne buduće slučajeve konstatujući da ne postoji mogućnost retroaktivnog dejstva zakona i da sudovi donose konačne odluke. U vezi sa tim, dala je sugestiju da se u okviru ove teme razmotri pitanje kaznene politike sudova u dijelu odmjeravanja kazni za teška krivična djela sa posebnim akcentom na zaštitu djece.

Učestvujući u raspravi, poslanica Jovanka Laličić je pohvalila „Analizu propisanih kaznenih raspona u KZ-u Crne Gore“, sa uporednom praksom, smatrajući je veoma značajnom za temu o kojoj se govori. Tim povodom, poslanica Laličić je

ukazala da zakonodavac prilikom kreiranja zakona, prije svega, mora biti racionalan uprkos tome što izvršenje teških krivičnih djela izaziva burne reakcije građana. U vezi sa tim, osvrnula se na samu kvalifikaciju krivičnog djela koje je predmet inicijative, s obzirom na njegove učesnike, ističući da je percepcija javnosti takva da stopa kriminaliteta nije smanjena iako je kaznena politika oštra. Imajući u vidu navedeno, poslanica Laličić je postavila pitanje koji su razlozi doprinjeli da imamo povećanje broja teških krivičnih djela i povratnika. Pored toga, istakla je da građani takođe smatraju da je kaznena politika sudova za krivično djelo nasilje u porodici blaga, cijeneći da bi kazna dugotrajnog zatvora mogla da bude adekvatna za najteža krivična djela. Na kraju, poslanica Laličić je apelovala da institucije sistema, pa i sami građani, prijave svaki slučaj nasilja u porodici u cilju prevencije tog krivičnog djela uz konstataciju da još uvijek nijesu sazreli uslovi za uvođenje kazne doživotnog zatvora u krivično zakonodavstvo.

Poslanica Draginja Vuksanović Stanković, dajući osvrt na temu saslušanja, iznijela je dilemu da li se postojećom kaznenom politikom ostvaruje princip pravde i pravičnosti. U vezi sa tim, istakla je da je maksimalna kazna zatvora u Crnoj Gori do 40 godina te bi efekat uvođenja kazne doživotnog zatvora jedino bio moguć ako se izuzme uslovni otpust, s obzirom na činjenicu da je u crnogorskom zakonodavstvu ukinuta smrtna kazna. Pored toga, poslanica Vuksanović Stanković se osvrnula i na krivična djela silovanje i obljava nad maloljetnim licem koji za posljedicu imaju smrtni ishod, smatrajući da počinioci ovih djela, takođe, zaslužuju najstrožiju kaznu. U vezi sa tim, postavila je pitanje profesoru Stojanoviću kakvo je njegovo mišljenje o tzv. hemijskoj kastraciji lica koja počine ta krivična djela, a naročito ukoliko se radi o višestrukim povratnicima.

Komentarišući pitanje povodom tzv. hemijske kastracije, profesor Zoran Stojanović je saopštio da u ovom dijelu ima negativan stav iz razloga što u praksi i nauci postoji jedinstveno mišljenje da pomenuta metoda nije opravdana iz više razloga. Prije svega, ovaj način nije efikasan iz razloga što se ne može spriječiti neki drugi vid izživljavanja takvih lica nad žrtvom. Pored toga, praksa je pokazala da hemijske supstance koje bi se dale tim licima u velikom procentu izazivaju određena maligna oboljenja što je jednako smrtnoj kazni. U vezi sa tim, profesor Stojanović je istakao da mali broj država praktikuje ovu metodu, navodeći kao primjer Dansku u kojoj je zadržan pristup klasičnog hirurškog zahvata ukoliko lice koje je učinilo to krivično djelo da svoj pristanak.

Imajući u vidu značaj i kompleksnost teme saslušanja, **poslanik Andrija Nikolić** se osvrnuo na međunarodne standarde u oblasti ljudskih prava, posebno Savjeta Evrope s jedne strane, i na samu percepciju javnosti koja se kreira putem medija s druge strane. Tim povodom, postavio je pitanje profesoru Stojanoviću da li pooštavanje kaznene politike demotiviše počinioce najtežih krivičnih djela tj. da li su tim povodom rađene analize koje su pokazale da su resocijalizacija i tretman u zatvoru djelotvorniji u odnosu na pooštavanje kaznene politike. Poslanik Nikolić je takođe zatražio i komentar povodom formiranja posebne radne grupe za rješavanje ovog pitanja koja bi okupila stručnjake ne samo iz pravne oblasti i koja bi sa aspekta struke dala određene preporuke zakonodavnom domu.

Poslanica Marija Čatović je dala svoj komentar u odnosu na pitanje kažnjavanja učinilaca najtežih krivičnih djela, ističući da je u važećem zakonodavstvu urađeno dosta kada je riječ o osnovima krivične odgovornosti. Međutim, ukazala je da kao društvo nijesmo u dovoljnoj mjeri sazreli da prijavimo nadležnim institucijama svaki slučaj zlostavljanja djece ili starih i nemoćnih lica kako bi se preduprijedile eventualne štetne posljedice.

Poslanik Miloš Nikolić, u svojoj riječi, osvrnuo se na ratio legis same krivično pravne materije koja ima za cilj generalnu i specijalnu prevenciju a ne retribuciju, a koja se postiže rasponom krivičnih sankcija. U vezi sa tim, istakao je da je ovakav sistem evropsko-kontinentalnog prava, kroz praksu, pokazao značajan pad stope kriminaliteta kada je u pitanju izvršenje krivičnih djela u svim oblastima krivičnog prava. U odnosu na pitanje resocijalizacije i izdržavanja kazni zatvora, poslanik Miloš Nikolić je istakao da postoji trend izricanja kazni zatvora u kraćem vremenskom trajanju čime se postiže znatno slabiji efekat resocijalizacije u odnosu na kaznu dugotrajnog zatvora. Tim povodom, mišljenja je da bi pažnju trebalo usmjeriti ka tome da se kratkotrajne kazne zatvora zamijene određenim alternativnim načinima kažnjavanja koji bi bili efikasniji. Kada je riječ o kazni doživotnog zatvora, poslanik Nikolić se saglasio da bi ista bila upitna ukoliko bi postojalo pravo na uslovni otpust.

Zainteresovana poslanica Marta Šćepanović, učestvujući u raspravi, je saopštila da podnešena inicijativa predstavlja ozbiljan signal posebno imajući u vidu činjenicu da se nakon njenog podnošenja Skupštini dogodilo još šest novih slučajeva. Tim povodom, poslanica Šćepanović je postavila pitanje predstavnicima Ministarstva pravde koji su naredni koraci Vlade u ovom dijelu, s obzirom na iznijete stavove pozvanih predstavnika državnih institucija koji su se čuli tokom rasprave. Takođe je postavila pitanje profesoru Stojanoviću da li je Zakon o posebnim mjerama za sprječavanje vršenja krivičnih djela protiv polne slobode prema maloljetnim licima, koji je donijet u Srbiji, dao rezultate u praksi.

Odgovarajući na postavljeno pitanje, profesor Stojanović je saopštio da pomenuti zakon nije dobro rešenje iz razloga što je istim povrijeđeno niz odredaba ne samo Krivičnog zakonika već i Ustava, kroz narušavanje osnovnih načela pravne države. Imajući u vidu navedeno, profesor Stojanović je istakao da se upravo u praksi pokazalo da tzv. kazneni populizam nije djelotvoran. Kada je riječ uopšteno o krivičnom pravu i kriminalitetu, mišljenja je da pored propisanih kazni treba razvijati i promovisati druge mehanizme socijalne kontrole što bi dovelo do smanjenja kažnjavanja i efikasnije uticalo na suzbijanje društveno štetnih ponašanja. Profesor Stojanović se osvrnuo i na pitanje uticaja pooštrenih kazni i resocijalizaciju na počiniocima najtežih krivičnih djela, ukazujući da je ključno obratiti pažnju na samu izvjesnost izvršenja izrečenih kazni kao i na sam program resocijalizacije koji se nudi osuđenim licima. Takođe smatra da bi radna grupa mogla da da dobar doprinos u rješavanju ovog kompleksnog problema.

Cijeneći stavove koji su iznijeti povodom podnešene inicijative, **poslanica Aleksandra Vuković** je saopštila da je ista opravdana s razlogom i tim povodom postavila pitanje Aleksandri Vušurović, predstavnicima podnosilaca inicijative, da li nakon današnje rasprave ima jasniju sliku i stav o uvođenju kazne doživotnog zatvora za počiniocima teških krivičnih djela. Kada je riječ o strogoći kaznene politike, koja je

karakteristična za zemlje Zapadnog Balkana, poslanica Vuković je postavila pitanje profesoru Stojanoviću da li smatra da je najviša kazna i izricana.

Aleksandra Vušurović, predstavnik podnosioca inicijative, u svom komentaru, je istakla da je riječ o generalnom problemu svih građana, s obzirom na mali broj stanovnika Crne Gore, i da je za godinu dana bilo pet ubistava djece i jedan pokušaj ubistva čiji su počinioci najbliži krvni srodnici žrtve.

Profesor Zoran Stojanović, u odgovoru na pitanje oko izricanja kazni, je saopštio da mudar zakonodavac, s jedne strane, treba da vodi računa o stavu javnosti ali i da donese konačnu odluku o proglašenju određenog ponašanja za krivično djelo. Shodno tome, mišljenja je da zakonodavac ne može teretiti za krivično djelo ono lice koje je bolesno, navodeći kao primjer da je pedofilija, prema standardima Svjetske zdravstvene organizacije, određena kao bolest.

Marijana Laković Drašković, generalna direktorica Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde, komentarišući raspravu, je saopštila da je i Vlada Crne Gore stava da česte izmjene KZ-a nijesu dobre ali da proces evropskih integracija Crne Gore zahtjeva takav pristup. Imajući u vidu navedeno, predstavnik Ministarstva pravde je istakla da je „Analiza propisanih kaznenih raspona u KZ-u Crne Gore“ profesora Stojanovića pokazala neophodnim usklađivanje raspona kazni za određena krivična djela. Takođe se osvrnula i na postojeće zakonsko rješenje za kaznu dugotrajnog zatvora navodeći da bi osuđeno lice na maksimalnu kaznu zatvora od 40 godina, uz uslovni otpust, izdržalo 26,6 godina kazne, dok bi lice osuđeno na kaznu doživotnog zatvora, uz uslovni otpust, izdržalo 25 godina shodno svim međunarodnim standardima. Tim povodom, saopštila je da bi jedan od zaključaka mogao biti da se analizira kaznena politika vezana za sva krivična djela na štetu maloljetnih lica.

Zaključujući raspravu, predsjednik Odbora Željko Aprcović je saopštio da je pitanje višestrukog povrata opšti problem u svim državama. Takođe je naglasio da bi se trebalo razmisliti o politici ublažavanja kazni ispod zakonskog minimuma. Pored toga, mišljenja je da bi trebalo jačati primjenu alternativnih sankcija i novčanih kazni i napraviti balans oko izricanja uslovne osude.

Sjednica je završena u 14 sati i 20 minuta.

Zapisnik sačinila:

Sekretarka Odbora
Slavica Mirković

Predsjednik Odbora
Željko Aprcović